

EURÓPSKY PARLAMENT

2014 - 2019

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2014/2254(INI)

6.5.2015

STANOVISKO

Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť

pre Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

k situácii v oblasti základných práv v Európskej únii (2013 – 2014)
(2014/2254(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaneho o stanovisko: Daniela Aiuto

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže v článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) sa uvádza, že EÚ je „založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám“;
- B. keďže rovnosť mužov a žien je základným právom a spoločnou zásadou EÚ a keďže ešte stále nie je ani zďaleka dosiahnutá; keďže články 21 a 23 Charty základných práv Európskej únie ustanovujú, že akákoľvek diskriminácia z dôvodu pohlavia je zakázaná a keďže násilie páchané na ženách je prejavom výraznej rodovej nerovnosti a je jednou z najrozšírenejších foriem porušovania ľudských práv v Európe;
- C. keďže v článku 4 Charty základných práv Európskej únie sa zakazujú všetky formy neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania;
- D. keďže sexuálne a reprodukčné zdravie a práva vychádzajú z ľudských práv a sú podstatnými prvkami ľudskej dôstojnosti¹; keďže zamietnutie interrupcie, ktorou sa zachráni život, predstavuje závažné porušenie ľudských práv;
- E. keďže napriek určitému stupňu pokroku dosiahnutého v niektorých oblastiach v posledných rokoch jedna z dvoch žien niekedy počas svojho života zažila jednu alebo viac foriem sexuálneho obťažovania a jedna z troch žien v EÚ vo veku 15 rokov a viac bola niekedy počas svojho života vystavená fyzickému a/alebo sexuálnemu násiliu²; keďže približne 500 000 žien v EÚ bolo vystavených mrzačeniu ženských pohlavných orgánov³ a keďže násilie páchané na ženách a dievčatách predstavuje hlavnú prekážku rodovej rovnosti, je porušením základných práv a zostáva jednou z najrozšírenejších foriem porušovania ľudských práv v EÚ;
- F. keďže zo záverov vyšetrovania, ktoré v roku 2014 vykonala Agentúra Európskej únie pre základné práva, vyplýva, že väčšina žien, ktoré boli vystavené násiliu, neohlási na políciu, čo sa stalo;
- G. keďže násilie páchané na ženách ako forma diskriminácie z dôvodu pohlavia nie je výslovne začlenené do európskeho práva a je súčasťou iba troch vnútroštátnych právnych systémov (Španielsko, Švédsko a Nemecko) a v dôsledku toho sa násilie páchané na ženách nepovažuje za zásadný problém v oblasti rovnosti; keďže členské štáty uplatňujú ad hoc prístup k definovaniu násillia páchaného na ženách a rodovo motivovaného násillia s výrazne odlišnými definíciami vo vnútroštátnych právnych predpisoch, čo vedie k

¹ Akčný program Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji, články 7.2 a 7.3.

² Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA): Violence against women (Násilie páchané na ženách): an EU-wide survey (celoeurópsky prieskum). Main results' (Hlavné výsledky) (2014) http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf

³ Podľa údajov Komisie uvedených v štúdiu s názvom European Commission actions to combat violence against women (Opatrenia Európskej komisie zamerané na boj proti násiliu páchanému na ženách) (január 2015).

neporovnateľnosti údajov;

- H. aj keď sankcie úmerné spáchaným trestným činom pôsobia ako odrádzajúci prostriedok proti porušovaniu základných práv, prvoradým cieľom musí byť i naďalej predchádzanie trestným činom (prostredníctvom vzdelávacích a kultúrnych opatrení), a nie prijímanie opatrení až po tom, ako došlo k danej udalosti;
- I. keďže násilie páchané na ženách je najrozšírenejším porušením základných práv v Európskej únii a na celom svete a keďže ovplyvňuje všetky úrovne spoločnosti bez ohľadu na vek, vzdelanie, príjem, spoločenské postavenie a krajinu pôvodu alebo pobytu a predstavuje podstatnú prekážku rovnosti žien a mužov;
- J. keďže násilie páchané na ženách zahŕňa fyzické, sexuálne a psychické zneužívanie, znásilnenie, zneužívanie detí, zneužívanie súvisiace s náboženstvom alebo vierou, sexuálne obťažovanie, obťažovanie a domáce násilie okrem iného prostredníctvom nových technológií a internetu, a to používaním jazyka nepriateľského voči ženám, hrozieb a online urážok, a keďže v niektorých prípadoch tieto násilné činy vyúsťujú do vrážd žien alebo tzv. zločinov cti, čo podľa OSN predstavuje porušenie základného práva žien na dôstojnosť, rovnaké zaobchádzanie a prístup k spravodlivosti; keďže ženy a dievčatá majú právo na rovnocenné využívanie a ochranu všetkých ľudských práv a základných slobôd v politickej, hospodárskej, spoločenskej, kultúrnej, občianskej alebo akejkoľvek inej oblasti¹;
- K. keďže prístup k spravodlivosti je ľudským právom a rovnaký prístup k spravodlivosti medzi mužmi a ženami má zásadný význam pre dosiahnutie rodovej rovnosti; keďže ženy často čelia sociálno-ekonomickým prekážkam spravodlivosti, ako sú ekonomická závislosť, nedostatok finančných zdrojov alebo právnej pomoci a kultúrne stereotypy, ktoré vedú k pocitom strachu a zahanbenia, ako aj procesným prekážkam spravodlivosti, ako sú zdĺhavé trestné konania, diskriminačné praktiky a nízka miera odsúdení; keďže ženy a dievčatá so zdravotným postihnutím, z vidieka alebo z menších, migrantky, utečenky alebo ženy a dievčatá patriace k LGBTI môžu čeliť väčšej inštitucionálnej zaujatosti v prístupe k spravodlivosti než iné ženy;
- L. keďže obchodovanie so ženami a s deťmi a sexuálne vykorisťovanie žien a detí je jasným porušením ľudských práv, ľudskej dôstojnosti a základných zásad práva a demokracie; keďže v súčasnosti sú ženy voči týmto hrozbám zraniteľnejšie v dôsledku väčšej ekonomickej neistoty a vyššieho rizika nezamestnanosti a chudoby;
- M. keďže na trhu práce, ktorý sa tradične vyznačuje rodovou segregáciou, patrí problém vyváženia pracovného a rodinného života a nedocenenie zručností a práce žien medzi najzložitejšie príčiny pretrvávajúcich rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov;
- N. keďže rodová diskriminácia má vplyv na účasť žien a najmä starších žien, osamelých rodičov, žien so zdravotným postihnutím, migrantiek a žien z etnických a kultúrnych menšín na trhu práce;

¹ Články 1 a 3 Deklarácie OSN o odstránení násillia páchaného na ženách z 20. decembra 1993 (A/RES/48/104).

- O. keďže hromadný prístup k internetu prináša stále nové a nové možnosti fyzického a psychického zneužívania žien vrátane tzv. online groomingu;
- P. keďže pretrváva diskriminácia na základe pohlavia, čo má výrazný dosah na pracovný, rodinný a osobný život, a keďže k nej často dochádza v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a služieb; keďže často dochádza k viacnásobnej diskriminácii žien z iných dôvodov než z dôvodu pohlavia, napríklad na základe etnického pôvodu, viery, triednej príslušnosti, sexuálnej orientácie, náboženstva a zdravotného postihnutia;
- Q. keďže hospodárska kríza a úsporné politiky uplatňované v mnohých členských štátoch EÚ spôsobili zníženie dostupných rozpočtov a verejných služieb pomoci obetiam násilia páchaného na ženách s negatívnym vplyvom, ktorý oslabuje základné práva a vystavuje ženy väčšej miere hrozby chudoby, vylúčenia, diskriminácie a násilia;
1. naliehavo vyzýva Komisiu, aby zahrnula sexuálne a reprodukčné zdravie a práva ako základné ľudské práva do svojej budúcej stratégie EÚ v oblasti zdravia s cieľom zabezpečiť súlad medzi vnútornou a vonkajšou politikou EÚ v oblasti základných práv v zmysle výzvy Parlamentu z 10. marca 2015¹;
 2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uznali právo na prístup k bezpečnej a modernej antikoncepcii a sexuálnej výchove na školách;
 3. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili vykonávanie vnútroštátnych stratégií, ktoré sa týkajú rešpektovania a ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv žien; trvá na tom, že je úlohou Únie zvyšovať informovanosť a podporovať najlepšie postupy v tejto oblasti, keďže zdravie je základným ľudským právom nevyhnutným pri uplatňovaní ostatných ľudských práv;
 4. vyzýva Komisiu, aby navrhla konkrétne opatrenia, ktoré môžu vykonať členské štáty v boji proti viacnásobnej diskriminácii;
 5. vyzýva Komisiu, aby podporovala stratégiu a akčný plán na boj proti všetkým formám rodovo motivovaného násilia a homofóbie, zintenzívnila prevenciu a zabezpečila lepšiu ochranu a pomoc obetiam, s osobitným zreteľom na najviac zraniteľné osoby, ako sú deti, staršie osoby, osoby so zdravotným postihnutím, utečenci, žiadatelia o azyl a obeť diskriminácie; vyzýva Komisiu, aby predložila konkrétnu a ambicióznú stratégiu rodovej rovnosti po roku 2015;
 6. vyzýva členské štáty, aby vytvorili siete centier poskytujúcich podporu a útočisko pre ženy, ktoré sú obeťami obchodovania a prostitúcie, a zabezpečili, aby tieto ženy dostali psychologickú, zdravotnú, sociálnu a právnu pomoc a podporu pri hľadaní stabilného zamestnania a sprievodné práva;
 7. kategoricky odsudzuje akékoľvek psychické a fyzické násilie vrátane sexuálneho násilia páchané na ženách; vyzýva EÚ a členské štáty, aby zabezpečili, aby obetiam bola poskytnutá pomoc a ochrana;

¹ Prijaté texty, P8_TA(2015)0050.

8. vyzýva členské štáty, aby v plnej miere vykonávali smernicu 2012/29/EÚ o právach, podpore a ochrane obetí trestných činov a smernicu 2011/99/EÚ o európskom ochrannom príkaze;
9. považuje násilie páchané na ženách, napríklad zabíjanie v mene cti, manželstvá detí, obchodovanie so ženami, mrzačenie ženských pohlavných orgánov či domáce násilie, za závažné formy porušovania ľudských práv, ktoré sa nikdy nesmú ospravedlňovať náboženstvom, kultúrou ani tradíciou;
10. zdôrazňuje, že na účely účinného boja proti násiliu páchanému na ženách a beztrestnosti je potrebná zmena postoja spoločnosti voči ženám a dievčatám, keďže ženy sú často zobrazované v podriadených úlohách a násilie páchané na nich sa často toleruje alebo zľahčuje;
11. vyzýva členské štáty, aby ženám, ktoré boli podrobené násiliu, uľahčili získanie prístupu k spravodlivosti a podporovali výmenu najlepších postupov;
12. zdôrazňuje potrebu riešiť problém rodových prekážok spravodlivosti v členských štátoch, a to tak zo sociálno-ekonomického, ako aj z procesného hľadiska, a naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali opatrenia na odstránenie týchto prekážok; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zlepšili zhromažďovanie rodovo diferencovaných údajov o prekážkach spravodlivosti;
13. naliehavo žiada Komisiu a členské štáty, aby ratifikovali Istanbulský dohovor, ktorý je silným nástrojom na komplexný boj proti násiliu páchanému na ženách a dievčatách vrátane znásilnenia medzi manželmi, domáceho násilia a mrzačenia ženských pohlavných orgánov;
14. vyjadruje vážne znepokojenie nad pokračujúcimi praktikami mrzačenia ženských pohlavných orgánov, ktoré sú závažnou formou násilia páchaného na ženách a dievčatách a predstavujú neprijateľné porušovanie ich práva na telesnú integritu; naliehavo vyzýva EÚ a členské štáty, aby zachovávali mimoriadnu ostražitosť s ohľadom na tieto praktiky na svojom území a čo najskôr ich zastavili; predovšetkým vyzýva členské štáty, aby uplatňovali pevný a odrádzajúci prístup tým, že budú systematicky a účinne stíhať a trestať páchatel'ov mrzačenia ženských pohlavných orgánov, v prípade ktorých musí byť nulová tolerancia; trvá na tom, že tento prístup by mal byť sprevádzaný informačnými a osvetovými kampaňami zameranými na príslušné skupiny; víta skutočnosť, že podľa právnych predpisov EÚ v oblasti azylu sú obeť mrzačenia pohlavných orgánov zraniteľné osoby, pričom tieto právne predpisy zaradzujú mrzačenie pohlavných orgánov medzi kritériá udelenia azylu;
15. vyzýva inštitúcie a členské štáty EÚ, aby preskúmali vplyv navrhovaných alebo realizovaných úsporných opatrení rodovo citlivým spôsobom, pri ktorom sa bude zohľadňovať neúmerný vplyv úsporných opatrení na ženy; vyzýva inštitúcie EÚ, aby okamžite prijali nápravné opatrenia, ak úsporné opatrenia negatívnym spôsobom ovplyvnili hospodárske, sociálne a kultúrne práva žien;
16. upozorňuje, že príliš mnoho žien je naďalej obeťou sexuálneho obťažovania na pracovisku v každom segmente trhu práce; vyzýva členské štáty, aby v tejto súvislosti

uskutočňovali kampane na zvýšenie informovanosti zamerané na súkromný sektor i verejnú službu; vyzýva členské štáty, aby bojovali aj proti beztretnosti v tejto oblasti;

17. vyjadruje znepokojenie nad nízkym zastúpením žien v rozhodovacích procesoch, podnikoch a ich správnych radách, vo vede a politike na vnútroštátnej i medzinárodnej úrovni (veľké spoločnosti, vnútroštátne a európske voľby), a najmä na miestnej úrovni; vyzýva na podporu žien v ich profesionálnom rozvoji a úsilí o získanie prístupu k výkonným pozíciám a vyzýva inštitúcie EÚ, aby venovali väčšiu pozornosť zisteniu, že len 17,8% členov správnych rád najväčších verejne kótovaných spoločností v EÚ tvoria ženy,
18. víta skutočnosť, že správa o uplatňovaní Charty základných práv obsahuje odsek o smernici, ktorej cieľom je zlepšiť rodovú rovnosť medzi nevykonnými riaditeľmi spoločností kótovaných na burze cenných papierov, ako prostriedku podpory základných práv s cieľom dosiahnuť skutočnú rovnosť medzi ženami a mužmi v správnych radách;
19. vyzýva Komisiu, aby zvýšila informovanosť o potrebe podporovať kultúru úcty a tolerance s cieľom ukončiť všetky formy diskriminácie žien;
20. upozorňuje, že viac než polovicu všetkých postgraduátov tvoria ženy; sa domnieva, že kým bude možné konštatovať rovnaké zastúpenie mužov a žien na rozhodovacích postoch, mali by sa v tomto ohľade prijímať opatrenia pozitívnej diskriminácie; vyzýva členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia na podporu vymenovania žien na vrcholové posty;
21. upozorňuje, že rozdiel v odmeňovaní mužov a žien predstavuje neprijateľnú diskrimináciu a je v rozpore so zmluvami EÚ (článok 157 ZFEÚ); vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že ženy v EÚ stále zarábajú za tú istú prácu v priemere o 16 % menej než muži; naliehavo vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, aby sa zásada rovnakej odmeny za rovnakú prácu uplatňovala vo všetkých segmentoch trhu práce;
22. vyzýva Komisiu, aby sledovala situáciu v oblasti základných práv v EÚ na základe údajov diferencovaných podľa pohlavia;
23. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili vnútroštátnym orgánom zodpovedným za rodovú rovnosť nezávislosť a finančnú autonómiu a umožnili im získať potrebný personál a zohrávať smerodajnú úlohu; zdôrazňuje, že je dôležité, aby členské štáty spolupracovali s Európskym parlamentom v úsilí v oblasti rodovej rovnosti o vykonávanie akčných plánov a cielených odporúčaní, pokiaľ ide o podporu rovnosti, boj proti násiliu páchanému na ženách a dosiahnutie vyššieho stupňa začleňovania žien do spoločnosti bez ohľadu na členský štát, v ktorom dotknuté ženy žijú;
24. vyzýva Komisiu, aby zvýšila finančné prostriedky na projekty a partnerstvá medzi členskými štátmi a mimovládnyimi organizáciami s uznávanými skúsenosťami v oblasti pomoci ženám, ktoré sú obeťami obchodovania a prostitúcie;
25. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby pri príprave fiškálnych politík, systémov sociálneho zabezpečenia a verejných služieb zohľadňovali demografický vývoj a zmeny vo veľkosti a zložení domácností; konštatuje, že počet jednočlenných domácností vo väčšine členských

štátov EÚ rastie, ale väčšina politik ich priamo alebo nepriamo diskriminuje a neprímerane znevýhodňuje; sa domnieva, že ľudia by nemali byť odmeňovaní ani sankcionovaní za konkrétnu veľkosť a zloženie domácnosti, v ktorej žijú; a preto žiada o neutrálnu politiku, pokiaľ ide o veľkosť alebo zloženie domácností;

26. vyzýva členské štáty a inštitúcie EÚ, aby spolupracovali s Európskym inštitútom pre rodovú rovnosť a Agentúrou pre základné práva v rámci spoločného rozhodnutia bojovať proti násiliu založenému na rodovej príslušnosti a diskriminácii;
27. vyzýva členské štáty, aby zintenzívnili svoju reakciu na provokácie v sociálnych médiách zamerané na ženy, ktoré sú terčom neprímeraného online obťažovania;
28. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uznali a podporovali úlohu formálneho a neformálneho vzdelávania, pokiaľ ide o pomoc pri dosahovaní rodovej rovnosti prostredníctvom posilňovania postavenia žien a ľudí identifikujúcich sa ako LGBTI, a teda pri ochrane ich základných práv;
29. vyzýva členské štáty, aby preskúmali svoje vnútroštátne právne predpisy a zrušili ustanovenia, ktoré diskriminujú ženy, ako to bolo nedávno v prípade týkajúcom sa pravidiel upravujúcich vnútroštátny dôchodkový systém jedného členského štátu, ktorý určoval „normálny vek odchodu do dôchodku“ inak v závislosti od pohlavia dotknutej osoby, a pokiaľ išlo o ženy-žiadateľky, v závislosti od počtu detí, ktoré vychovali¹;
30. vyzýva EÚ a členské štáty, aby uznali neodňateľné práva žien a dievčat na telesnú integritu a samostatné rozhodovanie;

¹ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 11. apríla 2013, Blanka Soukupová/Ministerstvo zemědělství, EU:C:2013:223.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE

Dátum prijatia	6.5.2015
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	+: 27 -: 5 0: 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Maria Arena, Catherine Bearder, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Vilija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Elisabeth Köstinger, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Angelika Mlinar, Angelika Niebler, Maria Noichl, Marijana Petir, Terry Reintke, Liliana Rodrigues, Jordi Sebastià, Michaela Šojdrová, Ernest Urtasun, Ángela Vallina, Beatrix von Storch, Anna Záborská, Jana Žitňanská, Inês Cristina Zuber
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Rosa Estaràs Ferragut, Constance Le Grip, Georg Mayer, Branislav Škripek, Monika Vana, Julie Ward
Náhradníčka (čl. 200 ods. 2) prítomná na záverečnom hlasovaní	Isabella Adinolfi